

गुराँस राजपत्र

गुराँस गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड: १०

संख्या: ५१

मिति: २०८३/०६/०२

भाग: २

गुराँस गाउँपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीका लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

वनभोजस्थल विकास, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी गुराँस गाउँपालिकाले वनभोजस्थल विकास, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३ जारी गरेको छ ।

गुराँस गाउँपालिका

वनभोजस्थल विकास, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०८३/०५/२४

प्रमाणीकरण मिति: २०८३/०६/०२

प्रस्तावना

गुराँस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय सम्भावनायुक्त स्थानहरूलाई स्वच्छ, हरियाली, सुरक्षित र व्यवस्थित वनभोजस्थल (Picnic Spot) को रूपमा विकास गर्न आवश्यक भएकोले;

जथाभावी वनभोज आयोजना गर्दा हुने जैविक तथा वातावरणीय विनाश, ध्वनि प्रदूषण, र फोहोरमैलालाई नियन्त्रण गरी दिगो पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न अपरिहार्य भएकोले;

आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूका लागि खानेपानी, शौचालय, विश्रामस्थल, सेड/सेल्टर, भान्साघर, सवारी पार्किङ र सुरक्षाको समुचित प्रबन्ध मिलाउन आवश्यक भएकोले;

गुराँस गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी यो "वनभोजस्थल विकास, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३" बनाइ लागू गरेको छ।

परिच्छेद-१: प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(१) यस कार्यविधिको नाम "गुराँस गाउँपालिका वनभोजस्थल विकास, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०८३" रहनेछ।

(२) यो कार्यविधि गुराँस राजपत्रमा प्रकाशन भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषा:

विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,—

(क) "गाउँपालिका" भन्नाले गुराँस गाउँपालिका मान्नुपर्छ।

(ख) "कार्यालय" भन्नाले गुराँस गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय मान्नुपर्छ।

(ग) "वनभोजस्थल" भन्नाले गाउँपालिकाले तोकेको वा अनुमति दिएको पिकनिक, मनोरञ्जन तथा अवलोकन स्थल मान्नुपर्छ।

(घ) "समिति" भन्नाले परिच्छेद-५ बमोजिम गठित वनभोजस्थल व्यवस्थापन तथा सञ्चालन समिति मान्नुपर्छ।

(ङ) "प्रयोगकर्ता" भन्नाले वनभोज मनाउन वा भ्रमण गर्न आउने व्यक्ति, समूह वा संस्था मान्नुपर्छ।

३. उद्देश्य:

(क) गाउँपालिकाभित्रका सम्भावित प्राकृतिक स्थानहरूलाई व्यवस्थित वनभोजस्थलको रूपमा पहिचान र विकास गर्नु।

(ख) वनभोजस्थलमा आउने पर्यटकहरूका लागि आधारभूत भौतिक सुविधा (खानेपानी, शौचालय, भान्सा, विश्रामस्थल) को पहुँच सुनिश्चित गर्नु।

(ग) वनभोजबाट सिर्जित फोहोरमैला, ध्वनि प्रदूषण र वातावरणीय असरलाई न्यूनीकरण गर्नु।

(घ) स्थानीय तहमा रोजगारी सिर्जना गरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आयस्रोतमा वृद्धि गर्नु।

परिच्छेद-२: वनभोजस्थल पहिचान तथा छनौट मापदण्ड

४. स्थान छनौट गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषयहरू:

(१) बाटो वा पहुँचमार्ग (Road Access) सुविधा भएको र सवारी साधन सहजै पुग्न सक्ने स्थान हुनुपर्नेछ।

(२) प्राकृतिक सौन्दर्यता, हरियाली, सुरक्षित वातावरण तथा जैविक विविधता भएको स्थानलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

(३) बाढी, पहिरो वा भौगर्भिक रूपमा जोखिममुक्त स्थान हुनुपर्नेछ।

(४) खानेपानीको दीर्घकालीन स्रोत उपलब्ध भएको क्षेत्र हुनुपर्नेछ।

(५) सार्वजनिक, सरकारी वा गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेको जमिनलाई प्राथमिकता दिइनेछ। सामुदायिक वनको क्षेत्र परेमा सम्बन्धित उपभोक्ता समूहको सहमति अनिवार्य हुनेछ।

परिच्छेद-३: भौतिक पूर्वाधार निर्माणको मापदण्ड

५. न्यूनतम आवश्यक पूर्वाधारहरू:

गाउँपालिकाले तोकेका वनभोजस्थलहरूमा देहाय बमोजिमका भौतिक पूर्वाधारहरू क्रमशः निर्माण तथा व्यवस्थापन गरिनेछ:

१) भान्सा सेड तथा खाना पकाउने स्थल (Cooking Sheds):

- एकैपटक धेरै समूहले खाना पकाउन सक्ने गरी छुट्टाछुट्टै पक्की वा ट्रस (Truss) का सेडहरू।
- धुवाँरहित आधुनिक चुलो वा एलपीजी ग्यास/विद्युत प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्ने पूर्वाधार।

२) खानेपानी व्यवस्थापन:

- स्वच्छ र शुद्ध पिउने पानीका लागि ओभरहेड ट्याङ्की र धाराहरूको व्यवस्था।
- भाँडाकुँडा धुने र सरसफाइका लागि छुट्टै बहु-धारा (Washing Counter) को प्रबन्ध।

३) शौचालय निर्माण:

- महिला र पुरुषका लागि छुट्टाछुट्टै आधुनिक, अपाङ्गता-मैत्री र Flush सुविधासहितको शौचालय।
- पर्याप्त पानी, साबुन र वातावरणमैत्री सेफ्टी ट्याङ्कीको व्यवस्था।

४) विश्रामस्थल तथा टेबल/बेन्च (Seating Area):

- छाता/ट्रस आकारका साना प्रतीक्षालय र बाहिर खुला ठाउँमा सिमेन्ट/काठका स्थायी टेबल तथा बेन्चहरू।

५) फोहोरमैला व्यवस्थापन पूर्वाधार:

- कुहिने (जैविक) र नकुहिने (प्लास्टिक, सिसा, क्यान) फोहोरका लागि छुट्टाछुट्टै रङ्गीन डस्टबिनहरू।
- जैविक फोहोरका लागि सोही क्षेत्रमा कम्पोस्ट खाडल (Compost Pit)।

६) पार्किङ र घेराबारा:

- साना तथा ठूला सवारी साधनका लागि व्यवस्थित पार्किङ स्थल।
- वनभोजस्थलको सुरक्षा र अनधिकृत प्रवेश रोक्न वरपर तारबार वा पर्खाल।

परिच्छेद-४: सञ्चालन, उपयोग शुल्क र वातावरणीय नियमहरू

६. वनभोजस्थल सञ्चालन र समय:

- (१) वनभोजस्थल दैनिक बिहान ०७:०० बजेदेखि बेलुकी ०६:०० बजेसम्म मात्र खुला रहनेछ।
- (२) विशेष अवस्थामा रातको समयमा सञ्चालन गर्नुपरेमा समितिको पूर्वस्वीकृति लिनुपर्नेछ।

७. प्रवेश तथा प्रयोग शुल्क (Picnic Spot Entry Fee):

- (१) गाउँपालिकाको स्वीकृत आर्थिक ऐन बमोजिम प्रयोगकर्ता समूहसँग देहाय बमोजिमको शुल्क असुल गरिनेछ:

क्र.सं.	प्रयोगकर्ताको प्रकार/क्षमता	अनुमानित शुल्क दर (रु.)
१	साना समूह (१० जनासम्म)	रु. ३००/-
२	मध्यम समूह (११ देखि ५० जनासम्म)	रु. १,०००/-
३	ठूला समूह (५० जनाभन्दा बढी)	रु. २,०००/-
४	व्यावसायिक/संस्थागत कार्यक्रम	रु. ३,०००/-

८. वातावरणीय तथा अनुशासन आचारसंहिता:

(१) **प्लास्टिक निषेध:** वनभोजस्थलमा एकपटक मात्र प्रयोग हुने प्लास्टिकका थाल, गिलास र झोलाको प्रयोगमा रोक लगाइनेछ।

(२) **ध्वनि प्रदूषण नियन्त्रण:** निर्धारित आवाज सीमा भन्दा बढी डिजे (DJ) वा ठूला साउन्ड सिस्टम बजाउन पाइने छैन। साँझ ०५:०० बजेपछि बाजागाजा/माइक पूर्ण रूपमा बन्द गर्नुपर्नेछ।

(३) **मद्यपान नियन्त्रण:** मद्यपान तथा धुम्रपानका लागि तोकिएको क्षेत्र बाहिर खुला रूपमा प्रयोग गर्न पाइने छैन।

(४) **सरसफाइको दायित्व:** वनभोज सकिएपछि आफूले प्रयोग गरेको ठाउँ पूर्ण रूपमा सफा गरी फोहोर तोकिएको डस्टबिनमा हाल्नु सम्बन्धित प्रयोगकर्ताको दायित्व हुनेछ।

परिच्छेद-५: संस्थागत संरचना र व्यवस्थापन समिति

९. वनभोजस्थल व्यवस्थापन समितिको गठन:

प्रत्येक वनभोजस्थलको दैनिक सञ्चालन, रेखदेख र सरसफाइका लागि ५ देखि ९ सदस्यीय "वनभोजस्थल व्यवस्थापन समिति" गठन गरिनेछ:

क्र.सं.	पद	चयन/विवरण
१	संयोजक	सम्बन्धित वडाध्यक्ष वा निजले तोकेको प्रतिनिधि
२	सह-संयोजक	स्थानीय टोल विकास/उपभोक्ता समूहका प्रतिनिधि (महिला)
३	सचिव	स्थानीय युवा/पर्यटन व्यवसायी
४	कोषाध्यक्ष	स्थानीय आमा समूह/सञ्जालका प्रतिनिधि

५-९	सदस्यहरू	स्थानीय समुदाय, सामुदायिक वन, व्यवसायी र वडा प्रतिनिधि
-----	----------	--

१०. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

- (१) वनभोजस्थलको दैनिक रेखदेख, सरसफाइ र सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाउने।
- (२) तोकिएको शुल्क असुल गरी रसिद दिने र सोको सही हिसाब-किताब राख्ने।
- (३) पूर्वाधारहरूको नियमित मर्मतसम्भार गर्ने।
- (४) वनभोजस्थलमा आचारसंहिता पालना गराउने र पालना नगर्नेलाई कारबाहीका लागि वडा/गाउँपालिकामा सिफारिस गर्ने।

परिच्छेद-६: ठेक्का बन्दोबस्त वा साझेदारीमा सञ्चालन

११. निजी क्षेत्र वा समूहलाई सञ्चालन जिम्मा दिन सकिने:

- (१) गाउँपालिकाले चाहेमा खुला प्रतिस्पर्धात्मक बोलपत्र (Tender) मार्फत निजी क्षेत्र, स्थानीय सहकारी वा आमा समूह/युवा क्लबलाई निश्चित अवधिका लागि वनभोजस्थल सञ्चालन तथा व्यवस्थापनको जिम्मा दिन सक्नेछ।
- (२) सञ्चालकले गाउँपालिकाले तोकेको मापदण्ड र शुल्क दरभन्दा बढी लिन पाउने छैन।

परिच्छेद-७: आर्थिक व्यवस्थापन, अनुगमन तथा कारबाही

१२. आय-व्यय र कोष सञ्चालन:

- (१) सङ्कलित शुल्कको ५०% रकम वनभोजस्थलको मर्मतसम्भार र सरसफाइमा खर्च गरिनेछ भने बाँकी ५०% गाउँपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गरिनेछ।
- (२) कोषको वार्षिक लेखापरीक्षण गाउँपालिकाको नियम अनुसार हुनेछ।

१३. अनुगमन:

गाउँपालिकाको उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा रहेको अनुगमन समिति र वडा समितिले वनभोजस्थलको स्वच्छता, पूर्वाधार र सञ्चालनको नियमित अनुगमन गर्नेछ।

१४. दण्ड तथा जरिवाना:

- (१) तोकिएको स्थान बाहेक जथाभावी फोहोर फालेमा रु. १,००० देखि रु. ५,००० सम्म जरिवाना गरिनेछ।
- (२) पूर्वाधार, रुख-बिरुवा वा भौतिक सम्पत्तिमा क्षति पुऱ्याएमा क्षतिको दोब्बर रकम असुल गरिनेछ।

(३) तीव्र ध्वनिमा डिजे बजाई वातावरण अशान्त पारेमा रु. २,००० जरिवाना गरी बाजा जफत गर्न सकिनेछ।

परिच्छेद-८: विविध

१५. बाधा अड्काउ फुकाउने: यस कार्यविधिको कार्यान्वयनमा कुनै दुविधा वा बाधा परेमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अन्तिम हुनेछ।

१६. संशोधन: कार्यपालिकाको बहुमत निर्णयबाट यस कार्यविधिमा आवश्यक संशोधन गर्न सकिनेछ।

आज्ञाले,
ओम प्रकाश देवकोटा
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत